

[0311]

VLITIANA FRISICA

De minder bekende Friese bijdragen van Janus Vlitius.

In de ontwikkelingsgang van de zeventiende-eeuwse Germaanse taalstudie der Nederlanden neemt Janus Vlitius (Middelburg 1620-Breda 1666) ¹⁾ na Franciscus Junius (Heidelberg ca. 1589-Windsor 1677) ²⁾ de belangrijkste plaats in.

Beide geleerden hebben, vaak in nauwe samenwerking, tegenover de hoog in aanzien zijnde beoefening der Klassieke talen de belangrijke zestiende-eeuwse germanistische traditie ten onzent op verdienstelijke wijze voortgezet.

Dat Franciscus Junius in deze samenwerking steeds het hoofdaandeel heeft gehad is uit alle publicaties en manuscripten van zijn en Vlitius' hand duidelijk. Om deze reden dienen de studies van Vlitius niet als belangloos verworpen te worden. Zulks moge o.m. blijken uit de *Frisica* en *Gothica* van Vlitius, waarvan vooral de eerste de aandacht verdienen.

Het is geenszins de opzet van dit artikel alle *Frisica* van Janus Vlitius uitvoerig te bespreken, doch op enkele minder bekende bijdragen van deze zeventiende-eeuwse oudgermanist te wijzen.

Het werk van Vlitius en zijn verdienste voor de Friese filologie werd overigens door de ijverige onderzoekingen der frizisten uit verscheidene oogpunten behandeld ³⁾.

Hoe merkwaardig ook, nergens kan men de samenwerking tussen Vlitius en

1) Zie voor nadere biografische gegevens *Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek*, Leiden 1911-1937, III, kol. 1321-1322.

2) Zie *Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek*, III, kol. 483-484.

3) Zie H.T.J. Miedema, *Paedwizars fan de Fryske filology*, Ljouwert/Leeuwarden 1961, p. 16-18; G.A. Wumkes, *Bodders yn de Fryske striid*, Boalsert 1926, p. 286-292; J.H. Brouwer, A. Campbell, *The early Frisian studies of Jan van Vliet*, *Modern Language Review*, Cambridge 1939, Vol. XXXIV, Nr. 2, p. 145 en vlg. Voor verdere bibliografische gegevens verwijzen wij de belangstellenden vooral naar dit laatste werk. De verdienstelijke publicaties van A. Feitsma met betrekking tot de *Vlitiana Frisica* komen verder ter sprake. Zie p. 20-23.

Junius op het gebied der Oudgermaanse talen beter volgen dan in hun Friese studies ¹⁾).

Reeds in Vlitius' anoniem uitgegeven werkje 't *Vader ons in XX oude Duytse en Noordse Taelen* ²⁾ zijn de sporen van die coöperatie merkbaar. Het taalkundige gedeelte over het Gotisch is voor een groot gedeelte van Junius herkomstig ³⁾. Of Vlitius zijn uitgave om deze reden anoniem liet verschijnen is onzeker.

Dat Vlitius de auteur is van deze publicatie staat buiten twijfel, daar Junius in een brief aan de uitgever der Gotische evangeliën zelf daarover klaarheid schept:

„Benevens den voorgemelden tijtel, sende ik met eenen ook een oud schetsken van de gedruckte Euangelien ende een geheel blad van 't Gothische glossarium, om V E de gestalte des werks eenigsins voor oogen te stellen. Wat de gantsche gelegenheyd en d' andere omstandigheden des boeks aengaet, deselvige worden in 't medegaende VADER ONS wijdloopighlik en al to luydruchtig voorgesteld. Den Heer Johan van Vliet, griffier der stad van Breda, is den autheur van 't boekskén; maer gelijk hij vol is van geest en wonderlik genegen tot de poësijsje, so heeft hij in dit werksken de maete vrij wat veel te buyten gegaen als hij van mij spreekt, eensdeels door affectie, anderdeels ook door poëtische invallen aengeleydet ofte aengedreven sijnde tot overtollige en gantsch hyperbolische manieren van spreken" ⁴⁾).

Van de afhankelijkheid tegenover Junius getuigen ook Vlitius' Friese studies, al gaat zijn eerste belangstelling voor het Fries niet op Junius terug ⁵⁾. Blijkens Vlitius' dagboek over zijn reis in Friesland interesseerde hij zich reeds in 1643 voor het Fries ⁶⁾. Hij vond later steun vanwege Junius, die hem aantekeningen over de Friese spreekwoorden, een fragment van Gysbert Japiks' *Raemer in Sape*, alsmede kommentaar bij dit werk en bij Japiks' *Wouter in Tialle* ter hand stelde ⁷⁾.

Ook een Friese oorkonde ⁸⁾ en diverse aantekeningen bij de incunabeldruk (ca. 1485) ⁹⁾ der Oudfriese wetteksten van Junius' hand maakten deel uit van Vlitius' hulpmateriaal bij de studie van het Fries.

Deze Juniaanse geschriften, voor het eerst door A. Campbell in Vlitius' handschriftelijke filologische nalatenschap (MS Lambeth 783) gevonden, geven

1) Onze opzet in de stedelijke bibliotheek en het stadsarchief van Breda bewijsmateriaal voor de invloed van Junius op Vlitius' taalkundig werk te vinden bleef zonder resultaat. Hoewel Vlitius van 1650 tot 1653 schepen was van deze stad en er sedert 1653 het ambt van griffier vervulde, liet hij aldaar geen particuliere brieven na.

2) z.p., z.j. Het werkje verscheen waarschijnlijk te Dordrecht in 1664.

3) Zie ons artikel *De studie van het Gotisch in de eerste decennien van de zeventiende eeuw*, *Leuvense Bijdragen*, Leuven 1962, afl. I, p. 75-77.

4) Universiteitsbibliotheek, Amsterdam Ms. 80. Wij danken Mej. Dr. E. Kluit voor de ter hand gestelde microfilm.

5) Zie J.H. Brouwer, A. Campbell, *The early Frisian studies of Jan van Vliet*, p. 2.

6) Zie J.H. Brouwer, A. Campbell, *ibidem*, p. 3.

7) Zie A. Campbell, *New Frisian material in a Lambeth manuscript*, p. 31-34.

8) Dit stuk werd opgenomen door Sipma in zijn *Oudfriesche oorkonden*, 's-Gravenhage 1927-1941, III, p. 3-4.

9) De vroegere datering van de wiegedruk der Oudfriese wetten („*Landriucht der fresena*“, „*Keiser Rudolphus boeck*“, „*Seendrecht*“) in 1470 i.p.v. 1485-1490 en de opvattingen aan gaande het Keulse lettertype van deze incunabel worden door B. Kruitwagen weersproken in *De Freska Landriucht-drukkerij, Het Boek*, Den Haag 1948, XXIX, p. 213-237, in het bijzonder p. 227-230.

een verhelderende kijk op de Friese taalkundige onderzoeken en de samenwerking van Junius en Vlitius.

Sedert Junius' terugkeer naar Nederland ca. 1651 ¹⁾ waren beide taalgeleerden bestendig met elkaar in contact. Zo kan verklaard worden, dat Junius' Friese handschriften, met name de Codex Aysma (Ms. Junius 78) en Ms. Junius 109 ²⁾, enkele opmerkingen van Vlitius bevatten. Het grootste aantal aantekeningen is echter van Junius zelf herkomstig.

Bovendien zijn er rechtstreekse bewijsplaatsen in de handschriften zelf, dat Vlitius over beide Juniana kon beschikken.

In Ms. Junius 78 leest men o.m.:

„Beneficio nobillissimi et clarissimi viri Francisci Junii libro hoc utor 1660 Janus Vlitius" ³⁾.

Anderzijds vindt men van Vlitius' hand in Ms. Junius 109 de volgende aantekeningen terug:

„A Cl. e. Humanissimo Viro Franc. Iunio accepi Hagae prid. Non. VIIes MDCLIX Hagae" en verder ook: „Item eidem cum maximis gratiis restitui MDCLX Nonis Februariis. Janus Vlitius" ⁴⁾.

Verder bezat Junius zelf Vlitius' werkje *'t Vader ons in XX oude Duytse en Noordse Taelen* (Ms. Junius 95) en deelt Vlitius in *'t Recht van successie* mee, dat Junius hem de Friese wetteksten ter beschikking stelde ⁵⁾.

De samenwerking op andere studieterreinen blijkt ook uit Vlitius' briefwisseling en Junius' publicaties: zo bezat de editio princeps van de Codex Argenteus ⁶⁾ o.m. een lofgedicht van Vlitius en correspondeert Vlitius met Nikolaas Heinsius (Leiden 1620-'s-Gravenhage 1681) ⁷⁾ over deze grootse onderneming, waarbij hij betrokken werd ⁸⁾.

Voor de Friese wetteksten genoten de aandacht van de rechtsgeleerde Vlitius. In *'t Recht van successie*, een systematische compilatie van erfenisrechten,

1) In de biografie van Junius zijn niet alle gebeurtenissen, reizen en verblijven even nauwkeurig te dateren. Vooral zijn verblijf in Friesland vormde in dit opzicht een der omstrede problemen. B.J. Timmer heeft op ernstige gronden de periode maart 1646-1648 als datering van Junius' Friese reis voorgesteld. Allerlei bewijsplaatsen worden door dezelfde auteur aangehaald, waaruit blijkt, dat Junius' terugkeer naar Nederland niet vóór 1651 heeft plaatsgehad. Zie hiervoor *Junius' stay in Friesland, Neophilologus*, Groningen, Djakarta 1957, jg. 41, afl. 2, p. 142-144.

2) Deze voor de Friese filologie zo belangrijke handschriften berusten samen met de andere belangrijke manuscripten van Junius in de Bodleiaanse bibliotheek te Oxford.

3) Bodleian Library, Oxford, f. III.

4) Zie T. Siebs, *Westfriesische Studien. Abhandlungen der Königlichen Akademie der Wissenschaften zu Berlin*, Berlin 1895, p. 58.

5) *'t Recht van successie volgens de costumen der stad ende lande van Breda*, z.p., 1663, p. 2. Blijkens de opdracht (p. VII) is het werk te Dordrecht gedrukt.

6) *Quatuor D.N. Jesu Christi Euangeliorum versiones perantiquae duae, Gothica scil. et Anglo-Saxonica: ... Dordrecht typis et sumptibus Junianis. Excudebant Henricus et Joannes Essaei urbis typographi ordinarii*, 1665, *Gothicum glossarium*, p. I-XIV.

7) *Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek*, II, kol. 557-560.

8) Zie P. Burmann, *Sylloges epistolarum a viris illustribus scriptarum*, Leidiae 1727, III, p. 773.

steunend op vergelijkingen met de wetten en keuren van andere Nederlandse steden en gewesten, haalt Vlitius meermaals de Friese wetten aan, hem langs Junius om hoofdzakelijk uit de oude druk (ca. 1485, Ms. Marshall 60) bekend ¹⁾).

Daar de door Vlitius uit deze incunabelen aangehaalde teksten zowel in de studie van Brouwer en Campbell ²⁾ als bij Feitsma ³⁾ ontbreken en Vlitius' werkje eerder moeilijk toegankelijk is, hebben wij het nuttig geacht de geciteerde Friese wetten met de incidentele kommentaar ongewijzigd weer te geven:

I "Hweer soma een boedel dela schil / dat met alsoo dela schil / als met samanade" 4).

„Soo moet dat flotjeftige gued weer in al / deer het is wt comen" ⁵⁾).

Bij *flotjeftige gued* geeft Vlitius de volgende toelichting:

„maer in een ander mette handt geschreven (van den selven Heer Iunius mij insgelijcks toegekomen) staet *fletjeftigh gued* / het welck mij beter gevalt, om dat *flette* / Houwelijck bediet, als tit. IV. art. 4 *jouwn oen flette* / ten Houwelijck geven; daer af komt *fletjefta* / Houwelijcks gifte, doch in d' outste tale der Saxen, de voorderen der Friesen, is *flet* een huijs ofte huijshouinge eigentlijck to seggen" ⁶⁾).

Naar aanleiding van het erfrecht der langstlevenden deelt Vlitius de toenmaals heersende misvatting, dat de Friese keuren op Karel de Grote teruggaan ⁷⁾).

De geciteerde passus luidt:

„Van fordele in da cladem under aefte sidem efter des oderis dade. Dit is riucht / hueckera hyara sidena deer lingera lijwet / so aegh hi tria da besta claen oen toe hebben / alsma dijn andera toe der molde bifalt. Als hja dat bodel delet / so schil da nima to yenst dat beer-weed / ende deer ne schil oen wessa goud noch selvir / ner palef treda / ner weed / ner worma" ⁸⁾).

Handelend over de erfrechtelijke verkrijging der ouders bij de dood hunner uitgehuwde kinderen, haalt Vlitius ter vergelijking tweemaal het Friese erfrecht aan:

III „Dae weseken nijme hara aldfaders Lawa mit mara riucht / dan se aegen wrbeck toe ghaen" 9).

„Dit is riucht datma fletjeftigh gued dar jowet on oflte kijnden meijma in halda mit det eden / da schellat alle wasa binna tha tredda knije / dar dat tinga schellat van dis Vaders sibba/ dar dat gued wt jowen iijz" 10).

1) Het Westerlauwers landrecht is ons uit twee exemplaren der Bodleiana bekend: Ms. Marshall 60 en Ms. Junius 109.

Ms. Marshall 60 wordt steeds met de overige Friese handschriften van Junius vermeld, omdat Junius enige tijd de bezitter van deze oude druk is geweest.

Blijkens Vlitius' eigen mededeling (p. 2) beschikte hijzelf ook over Ms. Junius 109. Vlitius is van mening, dat de incunabel in 1480 te Keulen gedrukt werd. Hij heeft ook kennis van de „*Sassenspiegel*" (p. 9, 12) en van de *Lex Salica* (p. 25).

2) *The early Frisian studies of Jan van Vliet*.

3) *Frysk út de 17de ieu, teksten en fragminten, Estrik XV*, Grins 1956.

4) *'t Recht van successie*, p. 2.

5) Ibidem, p. 2. In een gewijzigde woordorde, waarbij *soo* ontbreekt en *hit* i.p.v. *het* gelezen werd, komt hetzelfde citaat op p. 41 terug.

6) Ibidem, p. 2.

7) Ibidem, p. 11.

8) Ibidem, p. 11.

9) Ibidem, p. 30.

10) Ibidem, p. 31-32.

De laatste collaties met de Friese wetten worden naar aanleiding van het erfrecht der „tweederhande kinderen" gemaakt:

IV „Da Sexta doem is / datter nimmen aegh sines Stiepvaders ner sines Stiepmoeders lawe. Deer on aegh di half broeder mit eenre hand to ti faen; ende di fol broder mit twam handen toe thi faen toe sijn folbroders lawa" ¹⁾.

“... dat dioe fol suster nijme her broders lawa / ende her half broder nijme se half truch dat hiara odera jeldera him al fraemd was" ²⁾.

„jefter tweer fol broderen weren / jefta twa ful zusteren / en hia heede tween jef drie hal broderen jefta hal susteren / en di ena ful broder jefta ful suster stoere dan zonder lesta wolla / ende maket nen lesta wolle mej allen / so scolde dij fol broder jefta dij fol zuster allenna mej twam handen to tasta: ende di hal broder jefta hal zuster mej ener hand elkerlick to al dae guede replijc ende onreplijc / hotter were" ³⁾.

Een tekstkritische bespreking dezer fragmenten valt buiten het bestek van onze korte studie. Daar Vlitius zelf zijn bronnen vermeldt (Ms. Marshall 60 en Ms. Junius 109) ⁴⁾, behoeven de vergelijkingen der lezingen overigens ook niet meer het middel te zijn tot het vaststellen van zijn uitgangspunt ⁵⁾.

De geciteerde gedeelten der Oudfriese wetten waren voor Vlitius slechts de aanloop tot ruimer opgezette studies. Blijkens Junius' brief van 23 september 1661 achtte deze het mogelijk, dat Vlitius alle Friese wetten zou uitgeven ⁶⁾.

Daarnaast was het Vlitius' opzet de Friese spreekwoorden opnieuw te publiceren naar de uitgave van 1641 ⁷⁾. Dit oorspronkelijk plan bleef beperkt tot de opname van enkele uitdrukkingen, gezegden en dgl. in de *Bredaesche Almanac en Chronijck* (1664) ⁸⁾, omdat Junius moest afzien van verdere hulp, zoals blijkt uit Ms. Lambeth 783:

„Hactenus indulsi claritatis vestrae desiderio, tantumque abfuit ut molestiam ullam persentiscerem, ut contra blandum fuerit de communibus studiis tecum agere, hoc tantum doleo me opellam hanc eo usque protraxisse, ut jam nihil temporis quo te porro de nonnullis rebus compellere sit reliquum. Vale vir summe, ac nihil esse credo, quod non tibi se debere putet tuus Ff. Junius" ⁹⁾.

1) Ibidem, p. 46.

2) Ibidem, p. 46.

3) Ibidem, p. 46-47.

4) Zie hierboven, p. 19.

5) Voor het tekstkomparatistisch onderzoek naar de spellingsvarianten in de negen exemplaren van de oude druk zelf, zie E. Galama, *Freeska Landriucht fynsten en fragen. Fryske stúdzjes oanbean oan Prof. Dr. J.H. Brouwer op syn sechstichste jierdei*, Assen 1960, p. 125-127.

6) Zie J.H. Brouwer, A. Campbell, *The early Frisian studies of Jan van Vliet*, p. 3.

7) Het zeventiende-eeuwse spreekwoordenmateriaal van Westerlauwers Friesland is ons uit een drietal bronnen bekend: uit het handschrift van Burmania (1614), uit de editie van 1641 en uit het manuscript van Gabbema. Zie J.H. Brouwer, *De Burmania-spreekwoorden, De twadde jiergearkomste fen de Fryske Akademy*, Assen 1940, p. 83 en vlg.; A. Feitsma, *Oude Friesche spreek-woorden, Franeker 1641 synoptysk mei Friesche bywirden, HS Gabbema mei dêroan taheakke oantekeningen fan Franciscus Junius F.F. en Janus Vlitius*, Estrik XI, Grins 1956, p. III.

8) A. Feitsma heeft in haar bovengenoemde uitgave der Friese spreekwoorden de nummers vermeld, die Vlitius aan de druk van 1641 ontleende. Zie p. 145 van deze uitgave.

9) Ms. Lambeth 783, f. 246. Het citaat werd ontleend aan J.H. Brouwer, A. Campbell, *ibidem*, p. 149, voetnoot 8.

Wegens de spellingsvarianten, die de Vlitiaanse versie met de druk van 1641 ¹⁾ vertoont, hebben wij het niet overbodig geacht "*Der oude Vrije Friesen Spreeckwoorden*" naar Vlitius' tekst op te nemen.

2. Aad jold / aad hae / aad brae / stiet ien wol to stae.
4. Aade honnen is quae biljen to leren.
8. Aade foxen binnen quae to faen.
41. Aad Wagners heere jern het klappen fin de swijpe.
22. Almans frioun is almans gick.
74. Berint de waesige voet aet / de jesckige naet. ²⁾
88. Braed by die licht // tzijs by de wicht.
65. Better ijne fuwgle sangh // dan ijne herren klangh.
99. Better ien blijn *hijnst* / *as* ien leegh helter.
169. De onbesorghde bijt / mecket de hals wijt.
194. Deer *eerst* comt / deer *aerst* maelt.
206. Deer de nuwt wol ijte motze krecke.
203. Dir de herren rijden / stuwt de molde; daer de bedlers donsje / stuwe de lape. ³⁾
264. Een schurre schiep mecket folle.
266. Eijn hird is goud wird.
- 290d. Een joun goul / siochtme naet *ijne* mouwl.
262. Een stien kan allinne nin mool maelje.
293. Fier fin huws / heyn by *sin* schae.
297. Folle wijnen dwaa de hase daed.
298. Folle wiriden follen nin seek.
310. Grette *aersen* behove *wijde* broocken.
336. Hat d' aade sjonge // dat *pijpje* de jonge.
365. Hy behoeft folle mool / der elck man de muwle stopje schil.
476. Hoe quaer schalck / hoe better lock.
511. Hoe eeler *baem* / hoe boeghsaemer twiegh. ⁴⁾
628. Jonge foeggelen habbe waeke nebben.
629. Jonge lioe / domme lioe // aade lioe / kaade lioe.
578. *Jlck* mot *mit sin* ponge to ried gaen. ⁵⁾
635. Kaerge wijven gae faack to kaemer.
660. Kraeckjende *weijen* / doerje aller langhst. ⁶⁾
668. Langh festjen is nin brae sperjen.
674. Liaewe lioe joutme folle nammen.
677. Lijtse potten rinnen gaau over.
680. Lijts to let / folle to let.
704. Maegre lowsens bijten hirst;
720. Mey lege hannen ist quae haucken faen.

1) Zie A. Feitsma, *Oude Friesche spreeckwoorden*, p. 3-80. Wij hebben de nummering van deze uitgave steeds vermeld en de afwijkingen bij Vlitius kursief gezet.

2) De versie van 1641 luidt: "*de iesckige berint doch naet*".

3) In de druk van 1641 leidt *deer* telkens de hoofdzin in.

4) In de druk van 1641 staat *hout*.

5) In de uitgave van 1641 vindt men: *Jck mot meij mijn pongh to ried gaen*.

6) De druk van 1641 heeft *weynen*.

746. Mindert de schaef / soo waaxt de baarg.
 772. Neste boer sibste frioun / as 't Kael / ijne groppe leyt.
 785. Nimmen wit wier ien de schoeg twingt. ¹⁾
 787. Nin ting mey'er haest / as flien to faen.
 816. Ont de hicke is finne daam // soo rint our al schiep in laam.
 821. Onwillige breyden is quae dounsjen to leren.
 848a. Pisjen for dounsjen sey de faam.
 852. Quae hinnen / daer de aijen uyt lisse / in thuws to ijten gaen.
 853 + 849. Quaelck aad / quaelck jongh / quaelck won / quaelck spon. ²⁾
 862. Rop nin hey / ierstu ourkomd biste. ³⁾
 870a. Rop nin haering / aerstese int net heste.
 864. Rioecht uwt // as de baarge snuwt.
 878. Sefte hannen meitze stionckende wounen.
 895. Sliepende honnen haertme naet weijsen to meysen.
 933. Stringe heren regeerje naet lang.
 962. Tgieter naet wol to daer de mouws ijnt tresoor dae bliuwt.
 976. Tis altijdt fet ijn ien oormans schuyttel.
 980. Tis d' iene houn leed dat de oore ijne koken sioecht.
 985. Tis ijn ongluk schil patten / of aeren of snijen / sis de faam.
 1073. Wa de hijnst krie wol / dij smijt him naet mey de taem foere holle.
 1102. Wol begoun // is haest spoun. ⁴⁾

Talrijk zijn ook de gevallen, waar Vlitius als commentaar in bepaalde werken afzonderlijke Friese woorden aanhaalt. Zo worden in *'t Recht van successie* bij de verklaring van *bastaard* en *feudum* respectievelijk de Friese woorden *keveskind* (p. 16) en *laan* (p. 22-23) opgenomen.

In *'t Vader ons in XX oude Duytse en Noordse Taelen* komen allerlei Frisica voor ter vergelijking met de andere Germaanse talen: *ate*, *teyte*, *atten* (p. 3-4), *nama* (p. 4), *laef*, *leaf* (p. 5), *wardl* *warda* (p. 10), *west* (p. 13-14), *duuaen* (p. 24), *heorthama* (p. 27), *dage-raed* (p. 27), *hoernahluud* (p. 29), *jierde* / *ijrth* (p. 35), *joed* (p. 37), *schinsen* (p. 38) en *walda/walde* (p. 41).

Voor het overige vindt men slechts aanwijzingen voor Vlitius' Frisica in het Friese *Onze Vader* zelf ⁵⁾ en in Vlitius' Friese dichtoefening voor de *Bredaesche Almanac* ⁶⁾.

Uitvoerige vergelijkingen tussen Junius' en Vlitius' taalkundige bijdragen,

1) De versie van Vlitius is blijkens de uitgave van 1641 onvolledig: *Nimmen wit wier ien de schoeg twint / dan deerse oon het*.

2) Vlitius heeft 849 en 853 tot één spreekwoord gevormd, waarbij *quae* (853) tweemaal veranderd werd in *quaelck*.

3) *eer stu our komd* (1641).

4) *Bredaesche Chroniick*, z.p. 1664, p. 28. De varianten van Vlitius' versie werden door A. Feitsma in de voetnoten opgenomen. Zie *Oude Friesche spreekwoorden*, p. 3-80.

5) *'t Vader ons in XX oude Duytse en Noordse Taelen*, p. 31. Deze bijdragen werden door A. Feitsma gepubliceerd in *Frysk út de 17de ieu*, p. 115-116.

6) Zie A. Feitsma, *Frysk út de 17de ieu*, p. 113-114; J.H. Brouwer, A. Campbell, ibidem, p. 3. Vlitius hield zich terloops ook met de studie van de Friese spelling onledig, zoals blijkt uit Ms. Lambeth 783, f. 269r. Zie A. Campbell, *New Frisian material in a Lambeth manuscript*, p. 33.

door ons vooral met het oog op de waardebepaling der Juniana Frisica ondernomen, hebben tot een beoordeling geleid, die niet volkomen ten gunste van Vlitius uitvalt ¹⁾. Ondanks Vlitius' verdienstelijk werk voor de Friese filologie kennen zijn Friese studies een achterstand ten opzichte van de omvangrijkheid, de diversiteit en de grondigheid der Juniana Frisica ²⁾. Junius mocht zich bovendien over een degelijker scholing verheugen, daar Gysbert Japiks, de grootste Friese dichter der zeventiende eeuw, lange tijd zijn leermeester was geweest.

Deze waardevolle overblijfselen van de samenwerking tussen de Bolswardse onderwijzer-dichter en de grondlegger der germanistiek van de zeventiende eeuw leiden ons echter tot de invloed van Vlitius op Junius terug. Waar Junius' bezoek aan Friesland (ca. 1646-1648) ³⁾ met de bedoeling er de taal grondig te leren kennen reeds door zijn persoonlijke onderzoeken over de Oudgermaanse talen werd voorbereid, hebben zijn contacten met Janus Vlitius, die vroeger (ca. 1643) het Fries bestudeerde, stellig zijn belangstelling voor het Fries verhoogd en hem in zijn plannen gesterkt.

R. van de Velde.

(Aangesteld Navorser N.F.W.O.)

1) Binnen de beperkte grenzen van dit artikel is het onmogelijk op deze vergelijkende onderzoeken nader in te gaan.

2) Over Vlitius' gedeeltelijke afhankelijkheid tegenover Junius met betrekking tot het Rudolfsboek zie E. Galama, *Freeska Landriucht*, p. 128.

3) Zie B.J. Timmer, *Junius' stay in Friesland*, *Neophilologus*, p. 144.